

EIP VIVEK

„Kmetovanje z(a) biodiverzitetno na nižinskih kmetijah v Sloveniji“

Rezultati preizkusov ukrepov

Projekt je sofinanciran iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014 – 2020 in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v okviru ukrepa Sodelovanje, podukrep M16.5 - Okolje in podnebne spremembe.

Foto: Alen Ploj

Pripravil:
Blaž Blažič, varstveni ornitolog DOPPS

Katere vrste ptic naslavlja projekt in zakaj ravno te?

- **SIPKK in monitoring SPA 2023: poljski škrijanec → v SLO **strm upad**, priba → v SLO **zmeren upad**, hribski škrijanec → v SLO **zmeren upad**;** populacija na Goričkem se je v zadnjih dvajsetih letih zmanjšala za več kot 65 %.
- Vse tri ciljne vrste na projektnih območjih (Goričko, Dravsko-Ptujsko-Središko polje in Ljubljansko barje) gnezdijo (vsaj) pretežno na njivskih površinah. Ekološko so vezane na območja z redkejšo, nizko raslo vegetacijo in mestoma golimi tlemi.
- Gnezditvena sezona vseh treh ciljnih vrst sovpada z kmetijskimi opravili na obdelovalnih površinah → **neposreden vpliv**: uničenje gnezd z mehanizacijo, rane mladičev; **posreden vpliv**: zmanjšanje količine hrane, večja ranljivost zaradi plenilcev, zmanjšana heterogenost domačega okoliša, ...

V projektu razvite rešitve za tarčne vrste ptic

Foto: Blaž Blažič

Foto: Blaž Blažič

Foto: Tilen Basle

Vzpostavitev zaplat neposejanih tal - preizkus ukrepa za ohranjanje gnezdečih parov poljskega škrjanca

- Kmetje so oblikovali zaplate neposejanih tal sredi žitnih njiv in sicer tako, da so ob setvi žita na določenih mestih ugasnili sejalnico oz. jo dvignili (da se je proces sejanja prekinil) ter jo čez čas ponovno prižgali oz. spustili.
- **Smernice:** Zaplata naj bo velika vsaj 25 m², široka najmanj 2,5 metra in naj bo od roba zemljišča oddaljena vsaj 5 m. Na ornem zemljišču velikosti do 0,5 hektarja naj bo vsaj ena zaplata neposejanih tal in za vsakega nadaljnjega 0,5 hektarja ena dodatna zaplata. Raba herbicidov in drugih sredstev za varstvo rastlin ni bila prepovedana.
- Ukrep smo v okviru projekta izvajali na območju Ljubljanskega barja (2 KMG), Dravsko-Ptujsko-Središkega polja (1 KMG) in Goriškega (1 KMG).

Foto: Tjaša Pršin

Rezultati preizkusa ukrepa za ohranjanje gnezdečih parov poljskega škrjanca

- V okviru projekta je bilo vzpostavljenih 19 zaplat.
- Poljski škrjanci so zaplate uporabljali kot razgledišča, za boje med samci (preganjanje tekmeča), nad njimi so izvajali tudi svatovske lete ter se na njih prehranjevali oz. počivali.
- Vzpostavljene zaplate so uporabljale tudi druge vrste ptic kmetijske krajine (npr. rumena pastirica).
- Ukrep je bil s strani MKGP vključen v Strateški načrt SKP 2023-2027 in je z letom 2023 postal del Shem za okolje in podnebje (SOPO). → V letu 2023 se je ukrep izvedel na cca 1000 ha obdelovalnih površin.

Preizkus ukrepa za ohranjanje gnezdečih parov pribe

- Ukrep temelji na sodelovanju med ornitologom (najde gnezdo in ga nevpadljivo označi), kmetijskim svetovalcem (informacijo o gnezdu v sodelovanju z ornitologom preda nosilcu KMG) ter nosilcem KMG (pri obdelavi površin obvozi označeno mesto z gnezdom).
- Ukrep smo v okviru projekta izvajali na območju Ljubljanskega barja (2 KMG) in Dravsko-Ptujsko-Središkega polja (3 KMG).

Foto: Blaž Blažič

Foto: Blaž Blažič

Foto: Blaž Blažič

Rezultati preizkusa ukrepa za ohranjanje gnezdečih parov pribe

- V okviru projekta smo vzpostavili varstvo 16 gnezd pribe. Pri vsaj 5 smo potrdili tudi prisotnost mladičev.
- Ukrep je bil s strani MKGP vključen v Strateški načrt SKP 2023-2027 in je z letom 2023 postal del Shem za okolje in podnebje (SOPO). → V letu 2023 je bilo v izvajanje ukrepa vključenih 50 gnezd pribe.

Preizkus ukrepa za ohranjanje gnezdečih parov hribskega škrjanca

- Vsebina v grobem temelji na vsebini dvostopenjskega ukrepa, ki so ga za varstvo vrste izvajali na območju Naturparka Mühlviertel v Avstriji.
- Ukrep je vključeval sodelovanje med ornitologom (najde gnezdo in o najdbi obvesti nosilca KMG) ter nosilcem KMG (se izogiba kakršnimkoli opravirom na delu travnika ali njive z gnezdrom do določenega datuma). Datum, po katerem so možna nadaljnja opravila določi ornitolog glede na fazo najdenega gnezda (jajca ali mladiči).
- Ukrep smo v okviru projekta izvajali na območju Goričkega (3 KMG).

Rezultati preizkusa ukrepa za ohranjanje gnezdečih parov hribskega škrjanca

- V okviru projekta smo vzpostavili varstvo 2 gnezd hribskega škrjanca.
- Ukrep je bil s strani MKGP vključen v Strateški načrt SKP 2023-2027 in je postal del Testiranja naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih (NUZO).

Katere habitatne tipe naslavlja projekt in zakaj ravno te?

Foto vse: Blaž Blažič

- **Poročilo po Habitatni direktivi 2013-2018:** stanje travniških habitatnih tipov v Sloveniji se slabša.
- **Glavni razlog:** Intenzivna raba (nižine) in zaraščanje travniških površin (hriboviti predeli)
- HT 6210(*) (ALP, CON) – **neugodno – slabo stanje (U2)**
- HT 6410 (ALP, CON) – **neugodno – slabo stanje (U2)**

nda
travnikov s stožko (2018)
ružba v primeseh
evladujoča združba

V projektu preizkušani ukrepi za obnovo tarčnih habitatnih tipov

- Preizkus ukrepov za obnovo obeh travniških habitatnih tipov je v okviru projekta vključeval:
  - ❖ obnovo HT polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco Brometalia*) → na površini 0,20 hektarja na Dravsko-Ptujsko-Središkem polju,
  - ❖ obnovo HT travniki s prevladujočo stožko (*Molinia* spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (*Molinion caeruleae*) → na površini 0,30 hektarja na Ljubljanskem barju (NRIM).
- Oba HT smo skušali vzpostaviti z uporabo zelenega mulča (sveže pokošenega rastlinskega materiala z zreliimi semeni).

Foto: Blaž Blažič

Foto: Blaž Blažič

Foto: Blaž Blažič

Foto: Blaž Blažič

Foto: Valerija Petrinc

Foto: Valerija Petrinc

Katere krajinske značilnosti naslavlja projekt in zakaj ravno te?

Intenzifikacija kmetijstva v zadnjih desetletjih vodi v izgubo ekstenzivno gojenih vrstno bogatih travnikov, zaradi združevanja manjših obdelovalnih površin v večje izginjajo tudi omejki med njivami. Postopoma se **zmanjšuje mozaičnost kmetijske kulturne krajine**, posledica tega pa je **izguba površin, struktur in elementov**, ki jih ptice, opraševalci in drugi organizmi kmetijske krajine uporabljajo kot **zatočišča, skrivališča, gnezdišča, prehranjevališča, kotišča, razgledišča, pevska mesta** itd.

V projektu preizkušani ukrepi za obnovo tarčnih krajinskih značilnosti

Preizkus ukrepov za obnovo krajinskih značilnosti je v okviru projekta vključeval:

- vzpostavitvi 400 metrov dolge drevesno-grmovne mejice v Naravnem rezervatu Ormoške lagune in 200 metrov dolge drevesno-grmovne mejice v Naravnem rezervatu Iški morost,
- vzpostavitev kratkotrajne prahe na skupno 4,5 ha na vseh treh projektnih območjih,
- vzpostavitev 4600 m² deteljno-travnih pasov na Dravsko-Ptujsko-Središkem polju,
- vzpostavitev 2300 m² cvetnih pasov na Dravsko-Ptujsko-Središkem polju.

Aktivnosti ozaveščanja ključnih deležnikov o rešitvah, razvitih v projektu

- izdaja priročnika s predstavitvijo ukrepov, razvitih v projektu
- izvedba 3 delavnic za usposabljanja kmetijskih gospodarstev
- izvedba 3 delavnic za ne-partnerska kmetijska gospodarstva
- izvedba demonstracije pridobljenega znanja za ne-partnerska kmetijska gospodarstva
- izvedba 2 delavnic za strokovnjake s področja kmetijstva
- izvedba ekskurzije za študente biologije in agronomije

Hvala za pozornost!

